HENRICI MEIBOMII
DE ILLVSTRIS HEIMBVRGICÆ GENTIS
ORIGINE ET PROGRESSV
Epiſtola
ad

PERILLUSTREM ET EXCELLENTISSIMUM DOMINUM

DN. FRIDERICVM ab HEIMBVRG

SEREN. BRVNSV. ET LYNEB. DVCIS
SVPREMVM STATVS CONSILIARIVM
ET CVRIARVM PRÆSIDEM
DOMINVM IN GOLTERN.

(o)

HELMESTADI,

Typis GEORG-WOLFGANGI HAMMI Acad. Typogr.
Anno M DC LXXXIII.



PERILLUSTRIS DOMINE

Enrici IV, Imperatoris Hiſtoria tota, & eventuum varietate, & miris rerum circumvolutionibus, hinc Cæſaris infantia & mala educatione, educatorumque vafris artibus, inde Principum conjurationibus, & Pontificis Romani impotente ambitione, omnia ſurſum deorſumque volventibus, tam eſt memorabilis, ut proponi in exemplum, & à rerum civilium ſtudioſis accuratè expendi mereatur. Bellum tamen, quod Imperator ille cum Saxoniæ Principibus, libertatis ſuæ tenaciſſimis, diu geſſit, peculiaribus etiam de cauſis, iis, qui in Saxonia vivunt, diligentius conſiderandum eſt, cum non tantum inde, quis Reipublicæ ſtatus, quæ Cæſaris auctoritas, quæ Principum conditio fuerit, pateat, ſed plurima quoque paſſim occurrant horum locorum memorabilia, bello quippe in hac

vicina nostra gesto, ibique Arcibus illis & Castellis extructis, quae vel aeternum jugum Saxonibus imponerent, vel diruta & disjecta, in ipsis ruderibus suis vindicias libertati datas serae posteritati ostenderent.

Cum igitur nuper in Historia Germanicorum Caesarum publicè enarranda ad Henrici IV. tempora me detulisset ordo, pleniori discursu bellum illud Saxonicum illustravi, jucundaque contemplatione in viciniae nostrae antiquitates digressus, simul exposui, quomodo Imperatores Goslariae sedem suam habere, & inde libertati Saxonum imminere caeperint, extructis per totum illum Hartzicorum montium tractum pluribus validissimis Castellis, quorum vel sola hodie nomina, vel tristia & squallida rudera supersunt. Hîc tum memorandae mihi fuerunt Arces & Castella varia, *Hartzburgum* imprimis, *Wigantenstein*, *Sassenstein*, *Asenberg*, *&* *Heimenburg* quoque. Monui igitur, ab illo castello *Heimenburg* Illustrem Gentem Vestram, ab Henrici IV. aevo Saxoniae jam cognitam, sui nominis originem arcessere, ibi Majores sedem suam habuisse, & in omni hac vicinia Caesarum Principumque beneficio multas terras & praedia sibi acquisivisse, donec tandem alibi domicilium figerent. Illa vero occasione, privatis deinde studiis ea evolvi & recolui, quae de Gente Vestra cum mihi ex antiquis monumentis alias excerpta & seposita, tum ab avo meo, Henrico Meibomio, Historico Guelphico, ante plures annos consignata, *Dn. Aschwino ab Heimburg* missa fuerunt, ceu ille in Chronico suo Marienthalensi testatur. Non enim nuper demum in clientela *Heimburgiorum* esse caeperunt Meibomii, sed integrum pene Seculum est, ex quo in Gente Vestra rectorum studiorum maximi Patroni extiterunt, & nobis quoque eximiè faverunt. *Aschwinum ab Heimburg* (sive Ascanium Romana voce dicere velis) quem, familiariter sibi notum,

Johan-

Johannes Caselius noster, litteris incertum an probitate magis æstimandus, *gravem virum, prudentem & integrum, ingenuarum omnium disciplinarum amantem, sed potissimum historiæ, universæ quidem, patriæ tamen cumprimis*, appellat, eundem Avus meus *dignitate, genere, & doctrina nobilissimum* vocat, *sibiq; ac studiis suis* (Historicis) *ex animo favisse* scribit, in libello de Irminsula Saxonica, notatque, quod cum summi templi apud Hildesienses esset Canonicus, ibi inter Patriarum Antiquitatum sollicitam curam primi Saxonum Idoli Irminsulæ effigiem, ignoratam aliquot seculis, situque & rubigine squallentem, interpolari innovarique curaverit. Idem Avus meus meminit ibi Cognati Vestri *Theodorici ab Heimburg*, Canonici Cathedralis Ecclesiæ Mindensis & Archidiaconi Remensis, & similiter vocat *genere & virtute nobilissimum virum*. Sed ad *Aschwinum* redeo, Patruum Tuum magnum, Perillustris Domine. Ille, Patriarum licet Antiquitatum curiosissimus non minus ruspator, quàm peritissimus Judex, familiarumque etiam nobilium indagator, & propriæ non incuriosus, fatetur tamen in Epistola, anno seculi hujus secundo data, se de primis Familiæ suæ conditoribus non nisi patrias quasdam traditiones habere. Quæ igitur Avus meus ex antiquis tabulis, diplomatis & litteris eruta cum Illo communicavit, gratissima habuit, & pluscula sibi cognita dein adjecit, ut integram celeberrimæ gentis seriem posteri haberent. Quæ vero ego postea observavi non pauca ex similibus monumentis, ea cum modo dictis collata, & in ordinem digesta, & commentario quasi quodam Historico illustrata publici juris nunc facio, cum, ut exteris quoque pateat, in Saxonia nostra Nobilissimas Familias à pluribus seculis incorruptum decus habuisse, & ad posteros transmisisse: tum, ut meam erga Illustrem Domum *Heimburgicam*, & Te imprimis, Excel-

 lentis-

lentiſſime Domine, obſervantiam declararem. Hoc enim in ſingulari felicitatis meæ parte deputo, quod, ſimulac ego in hæc loca, Patrias Avitasq́ue ſedes, quaſi poſtliminio nepos redii, & fortunam aliquam ſperare cæpi, à Te ſtatim, quem maximus virtutum & ingeniorum cenſor, Sereniſſimus Dux AUGUSTUS, inter præcipua Principatus ſui inſtrumenta ac decora tum aſciverat, ſtudiis meis polliceri patrocinium potuerim. At ex eo tempore, viginti amplius annos, uti forutnam indies majorem non tam inveniſti, quam meritis Tuis Tibi feciſti, ita crevit erga optima ſtudia, erga hanc inclytam Academiam, erga me quoque favor, ut quo plus poſſes, plus etiam velles. Dicendum eſt Academiæ Juliæ nomine, quoniam ejus quoque pars aliqua ſum, tantum illam debere Tibi, quantum cuiquam primariorum Miniſtrorum, amatam ſemper à Te, tanquam nutricem etiam quondam, ſublevatam in neceſſitatibus ſuis, & nunquam non commendatam Sereniſſimis Dominis noſtris. Eſt interdum ea publici fati conditio, ut ſtudiorum debita non habeatur ratio, oborto erga ea quodam quaſi frigore: ſæpe etiam non deſunt, qui contemnant ea, & in exilium agere cupiant, & quovis modo cum ſuis cultoribus deprimant: ut tanto magis gratulari poſſimus nobis, quoties à lateribus Principum ſedent, qui ſtudiis, ut coluerunt ipſi, ita juſtum pretium ponunt, &, ne tam utiliſſima parte Respublica deficiat, prudentia ſua cavent, cultorumq́ue commodis proſpiciunt. Qualem quidem Te ſemper, Perilluſtris Domine, plurimis, certisque tot annorum documentis novimus, & experti ſumus, quotiescunque res Academiæ ordinandæ, ejusque vel ſalus in univerſum promovenda, vel docentium deſideriis proſpiciendum fuit; recentiſſimâ adhuc eorum, quæ ante biennium in ſalutem noſtram acta ſunt, memoria, quæ apud peritos

quos-

quosque & gratos erit sempiterna. In tanta igitur meritorum Tuorum, erga Patriam, erga Academiam, & optima studia, abundantia, per plurimos honoris gradus ad Ministerii Ducalis primum & summum delatus, non ægrè feres, si in Natalium Tuorum dignitatem cliens Tuus inquirat, & omnibus ostendat, præter ea, quæ Principibus, quæque meritis Tuis debes, aliud quoque venerabile te habere, Natales scilicet, à plusquàm sexcentis annis illustres, eâque familiâ ortum, quæ dignitate, virtute, fortitudine, prudentia, pacis bellique gloria eminuit, nec minus per fæminas illustrissimis aliquando, illustribus & nobilissimis affinitatibus floruit. Simul vero id quoque pateat legentibus, quamvis in tanto numero, tot seculorum decursu, extiterint in Familia Vestra eximia decora & ornamenta, tamen Te eminentissimis quibusque palmam non tam dubiam facere, quàm præcipere, ut, in nobili gente nobilissimus, plus illi splendoris adjecisse, quam ab ea accepisse videaris.

Verum, ut ad historiam ipsam accedam, Castellorum in Hartzicis montibus extructorum ante tempora Henricorum Cæsarum mentionem multam fieri, non invenio. Ex quo autem Henricus III. & Henricus IV. Goslariam diligere, ibique sæpius commorari cæperunt, plura eorum & potiora construi cæpta, verosimile est, quamvis exactam primæ illorum originis memoriam non habeamus. *Lambertus Schafnaburgensis*, Henrico IV. Imp. coævus, & rerum illius temporis diligentissimus & judiciosissimus scriptor, enumerat Castella ab Henrico IV. post mortem Patris extructa, *Hartesburg*, *Wigantenstein*, *Moseberg*, *Sassenstein*, *Spatenberg*, *Heimenburg*, *Asenberg*, *Vokenroth*. Dubites tamen, an illa tum primùm extructa, an verò tantum restituta & amplificata. Solent enim Scriptores isti in determinandis originibus urbium castellorumque

rumque id sæpe confundere, & amplificatores pro ipsis conditoribus agnoscere. Vokenroth jam ante Palatini Comitis fuisse, eique ab Henrico quadam legum violentia ereptum, imposito præsidio, ipse *Lambertus* narrat. Et de *Hartzburgo* non minus dubitare licet. Quamvis enim natales ejusdem in tempora Christi nativitatem antecedentia collocare cum quibusdam nolim, neque ea, quæ de Carolo M. destructore hujus loci, & deastri Crodonis in eo, ut postea non Saturniburgum, sed Hartzburgum vocatum fuerit, idoneis auctoribus probentur: *Tidericus* tamen *Lange in Saxonia sua* à Conrado Cæsare (circa initia scilicet seculi X.) constructum Hartesburg memorat, & ibidem quoque Ecclesiam Christo & Valerio ab eo dicatam. Fortassis igitur de reædificatione & munitione tantum sunt intelligenda, quæ de condito Hartzburgo per Henricum IV. memorant modo laudatus *Lambertus Schafnaburgensis & Marianus Scotus ad An. 1075.*

De *Heimburgo* nihil ante Henrici IV. tempora innotuit, nullâ ejus in Annalibus mentione. Tum vero in bello ejus Saxonico, excidio suo, vel primo loco, inclarescere cæpit. Extruebat Henricus per omnes montes & colliculos in Saxonia Castella, & ipsi primò Saxones omni ope illum adjuvabant; Castellanis tamen deinde hostili more in vicina loca prædas agentibus, & nihil non insolentiæ committentibus, in suam perniciem, libertatisque exstirpationem extructa illa esse, sero animadverterunt, suspicantes, nec forte sine causa, Imperatorem id agere, ut, deletis ad internecionem Saxonibus, Svevorum gentem, sibi carissimam, eorum loco in his terris constitueret. Cum igitur frustra Castellorum demolitionem petiissent, abeunte ex Saxonia Henrico, Principes ejus, fædere cum Thuringis facto, non de persequendo Cæsare, sed destruendis Castellis, solliciti, omnem in id operam suam converterunt.

runt. Quomodo singula destructa, nonnullis vim vi masculè opponentibus, pluribus nunc enarrare superfluum fuerit. De *Heimburgo* tantum aliquid dicam. Disertè *Lambertus Schafnaburgensis* scribit, Castellum illud primum omnium à Thuringis obsessum, paucos intra dies vi militari armisque oppugnatum & denique succensum esse. *Anonymus* tamen *Scriptor Belli Saxonici*, quem *Goldastus in Replicat. pro Imperio contra Gretserum* edidit, quemque putat esse Rupertum Goslariensem Præpositum, postea Babenbergensem Episcopum, qui rebus gestis interfuit: Is, inquam, aliter rem narrat, tria scilicet millia Saxonum Castellum illud *Heimenburg* (quod *Hennenberg* vitio descriptoris ibi male vocatur) omni vi oppugnasse, sed à Castellanis propulsa esse, magna clade accepta. Deinde Comitem Palatinum Saxoniæ cum sex millibus obsudione cinxisse castellum, certa spe, fore, ut fame ad deditionem obsessos compelleret, sed tandem, corruptis auro Præfectis, arcis deditionem impetrasse. Quicquid autem de hac variatione sit, certum interim est, Castrum illud tum temporis à Saxonibus fuisse occupatum & destructum. Cum tamen deinde infelici prælio ad fluvium Unstrut Saxones à Rege devicti & fugati essent, moxque, illo in Saxoniam regresso, Principes se dedidissent, omnia illa Castella, prius diruta, summo nisu, summoque Provincialium labore & ærumna restaurari Henricus jussit, & plurima nova insuper, in omnibus per Saxoniam montibus & collibus, qui modo ad arcendam vim paululum commoditatis habere videantur, extruxit, & reliquis quoque, quæ, deditis Principibus, in jus suum cesserant, præsidia militaria imposuit. Inter hæc igitur *Heimburgum* quoque restauratum fuisse ex ruinis suis, valde verosimile est, cum ob situs commoditatem ad coercendos aut infestandos Halberstadenses valde opportunum sit. Evenit tamen, ut iterum Saxoniæ

Principes, occasione per Geronis Comitis filios duos data, redintegrato contra Henricum bello, armata manu Saxoniam omnem peragrarent, notatque diligentissimus *Lambertus Schafnaburg.* eos, *Castella, quibus Rex præsidium imposuerat, alia deditione, alia militari manu, omnia recepisse.* Et ita deinde, Henrico à Pontifice Romano excommunicato, Principes in ejiciendis ubique Regiis præsidiis continuarunt. Cumque mox prælia felicia à parte Principum intervenirent, probabile est, in manibus Principum Castella ea mansisse: certè dirutorum iterum nulla extat in Annalibus mentio. Deinde vero Henrico Leoni paruit. Nam in bello inter Fridericum I. Cæsarem & Henricum Leonem gesto mentio fit, illudque cum aliis Cæsari traditum ad ann. 1180. refert *Chronicon Bigaugiense:* quod idem refert *Chronicon Montis-Sereni*, in quo iterum male scriptum est *Henneberg* pro *Heimenberg*, inserendumque etiam hujus Castri nomen *Arnoldo Lubecensi lib. 2. cap. 31.* cum in MSto Coice Ranzoviano ita haberi annotet *Cl. Bangertus.* Quid ex eo tempore castello huic factum sit, non accuratè satis ab Annalistis annotatum est: nisi quod superiori seculo, circa Reformationis initia, exorto per tumulantes Rusticos gravissimo bello, cædibusque & rapinis passim & in hac quoque vicinia excitatis, extremam castelli hujus desolationi manum impositam esse, avorum memoria constet. Hodie enim de antiqua Arce rudera tantum quædam ingentium murorum & fortissimarum turrium supersunt in vertice montis seu collis, non inamæni, ab aliis quasi separati. At Familiæ ab *Heimburg* nomen celebre interim mansit in vetustis illius ævi monumentis: quod ab Arce illa accèpisse, nullum apud me dubium est; quamvis primus, qui nomen inde retulerit, incertus sit. Annales illorum temporum memorant, Henricum IV. per montes illos & colles in castellis Amicos

suos

ſuos collocaſſe, ut Saxones obſervarent, & Principibus Saxonum captis, abductisque, *beneficia eorum militibus ſuis, quorum præcipue opera in bello Saxonico uſus fuerat, diſtribuiſſe*, ut habent verba *Lamberti Schafnaburgenſis*. Hinc igitur à Caſtellis nomina ſua non pauci Comites Baronesque acceperunt. Ita *Comites de Hartzburg* paſſim memorantur, ut *Ludolphus de Hartzburg* ſub Friderico I. apud *Arnoldum Lubecenſem l.11. c.31.* & *Hermannus Comes de Hartzburg* apud Eundem *l.6. c.5.* & *Hermannus & Henricus Comites* in Diplomate Ottonis apud *Maderum in Antiq. Brunſv. p.131.* & in litteris Philippi Regis de ann. 1186. apud *Herm. Hamelmannum in Chronic. Oldenburg. Henricus Comes de Hartzburg* adducitur. Ita ab alio Caſtello *Aſenberg* nomen accepit, qui in litteris Vulradi Epiſcopi Halberſtadenſis ann. 1268. teſtis adducitur, *Burchardus ab Aſenberg*. Sic igitur quoque Heimburgii ab arce illa, quam Imperatoris Henrici IV. beneficio tenuerunt, nomen mutuati videntur, quamvis intervenientibus temporum difficultatibus illius poſſeſſionem amiſerint. Diu tamen illos poſt Henricum IV. adhuc caſtrum illud tenuiſſe certum eſt. Vixit Friderici II. tempore quidam *Tidericus Lange*, Canonicus Goſlarienſis & Eimbeccenſis, ſcripſitque præter alia de *Laudibus Saxoniæ* Poëma, quod penes me MStum eſt, ex illo autem editum ante triginta annos à Parente meo Joh. Henrico Meibomio. Ille variorum Comitum & Baronum, qui in Saxonia tum fuerint, arcesque & caſtella tenuerint, facit mentionem, ideoque ex eo verſus aliquot integros, rudes licet & incultos, quoniam ad eos deinde etiam provocandum, adducam, cum rerum hujus viciniæ peritus fuerit, & idoneus proinde teſtis.

Barones, Comites, tenet & Saxonia dites,
Nobilitas illos ornat, magnosq; pusillos.
Everstein, Dasle, Hardenberg, addito Plesse,
Waldenberg, HEIMBORG, Wernigrod, postq; sit Humborg
Sladen, Barbuje, post hæc Hademersleve, Hoje,
Wantsleve, Schartfelde, Blanckenborg & Querevor-
Mansvelt, Valkenstein, Warberge sive Regenstein. (de,
Lindaw, Schawenborg, Danneberg, Schermbeke, Wunstorp.
Hi Principantur, multis castris dominantur,
Montibus & sita servant sua castra polita.
Fortes armigeri, corpore belligeri.
Hi varias fortes armant quandoq; cohortes.

At vero, quis primus ille fuerit, & unde advenerit, cui Henricus IV. *Heimburgum* in beneficium contulit, nomine inde ad integram gentem propagato, non certo constat. Antiqua traditio est, in bello illo Saxonico, rogatu Archiepiscopi Bremensis, qui Cæsari favebat, *Annonem* quendam ex Frisia selectas copias (& nominat quidem disertè *Fresones* inter varias gentes in exercitu Cæsaris *Anonymus Auctor de Bello Saxonic.* à Goldasto editus p. 34.) Cæsari adduxisse auxiliares, & hunc esse primum in his regionibus gentis illius auctorem, quæ deinde à castro Heimburgo nomen nacta est. Hinc illa de *ortu Heimburgiorum Frisico* vetus persuasio. Vidit avus meus Henricus Meibomius apud D. Bacheim Canonicum S. Cyriaci Brunsvigæ Chronicon MStum Martini Poloni in membrana, cujus fini cum alia, tum hæc verba adscripta: *Illi qui Honstein & de Henneberg dicuntur, sunt Itali, Columnenses videlicet. De Lippia sunt Ursini, sicut & de Anebolt. Schomborg, Hoje & Heimborg venerunt ex Frisia.* Qui quidem, quisquis fuerit, uti in prioribus secutus videtur

ocio-

ociosos illos & inepte curiosos, qui nobilium Familiarum Germanicarum origines ultra Alpes quærunt, (ceu in Anhaltinis quoque facit *Ernestus Brotuffius* & in Lippiensibus *Bernhardus Willius in Chron. Lippiensi MSto,*) & merito explodendus: ita de Scomborgensibus & Hojensibus non male sensit, cum originem eorum Frisicam esse notius sit, deque prioribus id jam tum observatum ab *Hermanno de Leerbeck in Chron. Schaumburg.* de posterioribus vero ab *Hilberto Schone & Gerbardo Reinsbeck in Chronico Bremensi* MSto. Ut ita fortassis alterum quoque illud de *Heimburgiorum* origine Frisica verosimile esse videatur. Fateor tamen, mihi semper illa suspecta visa esse & dubia, cum nullo testimonio probatum sit, Annonem illum ex Frisia venisse. Neque etiam argumentum illud, quod à nomine *Annonis*, Genti *Heimburgicæ* dein admodum familiari, petitur, quasi idem sit cum nomine proprio, Frisiis usitatissimo, *Enno*, magni apud me momenti est. Cur enim *Annonis* nomen, mutata etiam littera, ex Frisia petimus, quod in tota Germania & Saxonia, cum aliàs, tum illo ipso tempore, usitatum? Vel solus ille famosus Coloniensis Archiepiscopus *Anno* tempore Henrici IV. id docuerit, ne de Wormatiensibus, Basileensibus, aliisque Episcopis dicam. Scribitur autem modo cum, modo sine aspiratione, ut alias *Hugo*, *Ugo*, *Haimo*, *Aimo*, & hinc Coloniensis Archiepiscopus à *Lamb. Schafnaburg.* ad an. 1056. *Anno*, ab *Hermanno Contracto* vero *Hanno* vocatur, quam in rem commentatur quoque *Martinus Opitius notis in Rythmum de S. Annone Colon. Archiep. p. 4.* Suspicatus aliquando sum, originem *Heimburgicæ* Gentis Svevicam esse. Jam tum enim memoravi, & ex Historicis notum est, Henricum IV. Svevos suos in Saxoniam duxisse, iisque arces & castella, ringentibus Saxonibus, credidisse & beneficia illorum ipsis contulisse. Fortassis igitur ex Svevia

 cum

cum Cæsare venerint quoque primi conditores, sive deinde nomen hic mutaverint, sive etiam attulerint & hic retinuerint. Nam esse in Svevia castrum *Heimburg* & nobilem *Heimburgiorum* familiam (ex qua forte etiam *Gregorius Heimburgius*, Consiliarius Moguntinus, Pii II. Pontificis nobilis adversarius, quem ipse Papa scientia juris & facundia inter Germanos facile Principem appellat) eamque hodieque ibi florere certum. Non improbabile proinde est, ad exemplum Sveviciæ illius arcis Castello quoque Hartzico apud nos nomen id datum esse, non inusitato alias more, ut peregrina nomina nostris locis conferrent Cæsares, jam à Caroli M. ævo, qui Heristallo Saxonico ab Heristallo Gallico, ejusque filius Ludovicus Pius Corbejæ nostræ à Corbeja Gallica nomen dederunt. Jam tum tamen, qui castellum *Heimburgum* apud nos à Cæsare accepit, *Heimburgium* dictum, & ex Svevis illis nobilibus oriundum fuisse, non ausim certo asserere, cum præsertim *Heimburgiorum* in superiori Germania Insignia cum Nostratium non conveniant. Sed lubet illi conjecturæ meæ aliam adjungere, non meam tamen, sed Cl. Viri *Joh. Henrici Hofmanni*, immaturè nuper defuncti, qui magnam Historiæ Saxonicæ peritiam sibi acquisiverat, cum Seren^mis Brunsv. & Luneb. Ducibus, Cellis primum, dein Hannoveræ ab Archivis esset. Devenerat is in illam sententiam, eandem esse Familiæ *Heimburgicæ* & *Hoimianæ* originem, à Ruedgero quodam Hersveldensi, ab Haimone Episcopo Halberstadensi in has terras deducto, & quidem ex quadam annotatione *Rocchi, Monachi Ilsenburgensis, de vita Haymonis Episcopi Halberstadensis.* Fragmentum ipsum, uti illud ex libro grandi membraneo Ecclesiæ Hildesheimensis descripsit, & mecum communicavit, ita se habet: *Beatus Vir* (Haymo scilicet Episcopus) *ut operibus sanctis intentius invigilare posset, omne seculi negotium à se removit, abjiciens*

ciens illud in propinquum suum Ruodger, quem de Herosvesfeldensi Abbatia secum in Parochiam Albrestat adduxerat. Hic commissum sibi opus industriosè implevit, & propterea domus sua sicut domus Obed, benedicta est à Domino, & valde dilatans generationem suam filios filiorum ipse vidit, de quorum sanguine adhuc in nostris diebus non paucos in Castro Haimenborg gaudemus florescere. Testantur autem Chronica Halberstadensia, *Winnigstadii, Torquati*, aliorumque, Virum illum ab Haymone Episcopo ex Abbatia Hersferdensi allatum, & constitutum Majorem Domus Episcopalis (quæ dignitas dein perpetua facta est, & nostra demum memoria exspiravit) condidisse locum quendam, *Haim* dictum, liberosque numerosa serie ab ipso descendentes *ab Haim* dictos, familiâ hodieq; florente. Inde igitur concludebat *Hofmannus*, cum non constet, *Hoimios* unquam tenuisse *Heimburgum*, *Rocchus* autem illud de Ruodgeri posteris attestetur, utrosque *Heimburgios* & *Hoimios* ab illo Ruodgero Hersfeldensi, Haymonis propinquo, descendere, quorum priores *Heimburgum* castrum, posteriores locum *Haim* tenuerint. Et hoc probabilius sibi videri asserebat, quod tesseræ gentilitiæ *Heimburgiorum* & *Hoimiorum* ferè coinciderent, Trabibus tam in his, quam in illis extantibus, galea tantum nonnihil differente, qualis discrepantia à veterum in talibus libertate dependeat. Verum hæc, utut ingeniosa, non tamen etiam sese approbare mihi possunt. Nam, ut ut *Hoimii*, ex hoc *Roccbi* fragmento, nomen primi Auctoris familiæ suæ discere possint, cum Annales Halberstadenses quidem rem ipsam narrent, nomen tamen *Rudgeri* ignorent, & non errasse *Rocchum*, ex eo fiat verosimile, quod *Ruodgeri* nomen frequentissimum sit apud Hoimios, & quasi gentilitium: tamen, quomodo *Heimburgii* inde deduci possint, non video. Non constat enim de *Roccbo* illo, quando vixerit, & videtur mihi valde probabile,

bile, longè aliud ab illo indicari *Haimenburg*, quam castellum illud Hartzicum, quod tum nondum fortassis erat constructum, sed in pago *Haim*burgum aliquòd seu castrum, à Ruodgero in Cognati sui Haimonis Episcopi memoriam constructum, quod ad amnem Soleke non procul à fontibus salis fuisse, notant Annales Halberstadenses. Illud igitur *Haimenburgum* tenuerunt Haymonis Episcopi posteri, *Hoimii* dicti, non alterum Hartzicum. Et vero, uti in *Hoimiorum* familia frequens est *Ruodgeri* nomen, ita, me conscio, nunquam id inter Heimburgios occurrit: nec de duarum harum familiarum ex uno fonte defluxu ulla extat patria traditio, quæ deesse in re tam memorabili non temere solet.

Interim, quocunque antehac nomine fuerit, invenit deinde Anno modo dictus novum à castello *Heimburg*, illudque ad posteros propagavit. Fuit autem Cæsari Henrico ob merita & fidem gratissimus, inque castris ejus fortissimus miles, illique, inter tantas in imperio turbas, & contra caput ipsum conjurationes, fidelis, vitamque produxit ad annum usque 1106, Imperatori ipsi fatalem. Ita tamen hîc deficiunt Annales, ut nec de rebus gestis, nec de conjugio liberisque ejus quicquam afferre possim. In bello Saxonico sub Henrico V. memoratur etiam *Anno ab Heimborg*. quem eundem esse ratio temporum vix admittit: fortassis igitur prioris filius fuerit, Cæsari & ipse multorum meritorum & fidei nomine imprimis carus. Exortæ tum iterum erant inter Henricum V. & Saxoniæ Principes contentiones gravissimæ, hique libertatis avidi, ut sub Patre ejus Henrico IV. cæperant, inter se conspiraverant, avitam libertatem & sua armis defensuri. Cæsar vero omnes illos conjurationis participes dignitate privavit, aliosque in eorum locum substituit, & feuda, quæ ab imperio habebat, ademit. Ex his erat Fridericus, Comes

Palati-

Palatinus Sommerſeburgius, Senior dictus, qui primus dignitatem Palatinam, Friderico ex Palatinis Saxoniæ, Wettinenſis familiæ, oriundo ereptam ſibi vindicavit. Quem acriter perſecutus Cæſar, gravique cuſtodia detentum, non niſi intercedentibus plurimis Principibus, & ſolutis quingentis marcis argenti, liberum dimiſit, plurima vero feuda, quæ ab Imperio habebat, eidem ademit, & non pauca, imprimis quæ circa Schöningam, *Annoni Heimburgio* contulit, cujus etiam poſteri per duo amplius ſecula illa tenuerunt. Annotatur autem, hunc Fridericum Comitem A. 1118. *Annonem ab Heimborg* ad duellum provocaſſe: nec ille recuſavit, intervenientibus tamen Reinhardo Epiſcopo Halberſtadenſi, & Præpoſito ejus Guncelino, res compoſita eſt. Uxorem habuit nobilem *de Birvende*, Helmoldi filiam. An vero ex ea, & quos genuerit liberos, certo affirmare non poſſum. Cum tamen in litteris An. 1146. memorentur *Anno*, *Sigefridus* & *Henricus ab Heimenborg*, fratres, hos Annonis modo dicti filios fuiſſe, non caret veriſimilitudine. Ex quibus *Henricus*, religioſorum ordini S. Benedicti tranſcriptus, in Cænobio S. Johannis Baptiſtæ ante Magdeburgum habitum ſacrum induit. Et hos fratres ſororem habuiſſe *Heilwigin* conſtat, quæ nupſit *Wernero*, qui tamen quis fuerit, non additur. *Sigfridus* filium reliquit, etiam *Sigfridum* dictum, cujus utriusque, & patris & filii, mentio fit in litteris An. 1159. Uxores tamen eorum ignorantur.

Et hactenus quidem, quæ adduxi, ex denſiſſimis Antiquitatis tenebris eruta, lucem in pluſculis adhuc deſiderant, nemine iſto cævo ferè extante, qui Illuſtrium Virorum memoriam conſervaret, aut genus annotaret, niſi forte in Monaſteriis curioſiores nonnulli id agerent, quorum tamen diligentia intra eos potiſſimum, qui ſuo ordini adſcripti, ſuique cætus pars facti, aut qui liberalitate ſua cœno-

 bia

bia ditassent, terminabatur. Deinde tamen à *Sigfrido*, quem modo dixi, ad nostra usque tempora, certior, & continua, & exacta series totius illustris familiæ haberi potest. Præterquam enim, quod plura Diplomata, Litteræ, & Donationum tabulæ, ab his temporibus ad nos pervenerint integra, in quibus aut *Heimburgiis* feuda conferuntur, aut illi aliis ea conferunt, donantque sua bona & vendunt, aut more ævi, tanquam testes, in Tabulis solennibus adducuntur; Annales quoque & Chronicorum Conditores pluscula de illis annotant. Ex quibus non sine cura hæc compilata primum, dein digesta sunt.

Et *Sigfridus* quidem ille *Junior* in Henrici Leonis, Ducis Saxoniæ & Bavariæ, aula vixit, fitque ejus mentio in litteris An. 1176, ubi cum Eberhardo de Lapideo Monte (Steinberg) & Ecberto de Walmoden testis adducitur. Filios habuit *Henricum* & *Annonem*, ut patet ex aliis literis, datis A. 1199, ubi cum Patre *Sigfrido* testes adducuntur filii, *Henricus* & *Anno*, vocanturque milites. Videtur autem *Sigfridus* ad notabilem senii gradum pervenisse, cum per integros quadraginta annos passim in litteris memoretur: tempus tamen mortis ejus ad supradictum Annum 1199. & seculi duodecimi finem pertinere crediderim, nam paullo post in aliis litteris vocatur *piæ memoriæ Sigfridus*. Hi deinde duo fratres, *Henricus* & *Anno*, uxoribus ductis familiam propagarunt, liberis utriusque sexus susceptis, non pari tamen diuturnitate, nam in *Henrici* posteris ea mox exstincta est. Ambo fratres adducuntur simul in litteris 1222, ubi, quæ ab Imperio habuerant, Molendinum Wechsungen, & partem agri Himmelreichsrodensis Monasterio Walckenredensi vendiderunt, quod notat *Henric. Eckstormius in Chronic. Walckenredensi.p.86. Henricus* in patria sua sede *Heimborg* vixit, & in litteris An. 1215. quibus Otto, primus Dux Brunsvicensis, proprietatem suam in

Santer-

Santersleben Templo Hierosolymitano confert, inter Ministeriales Ducis, tanquam testis, adducitur, & in Ejusdem Ottonis litteris, datis Ecclesiæ S. Blasii in Brunsvic. A. 1227. itidem inter testes nominatur. Uxorem habuit *Juttam de Gatersleven*, cujus fratres nominantur *Ludgerus & Bertramus de Gatersleve*, Equites, ex eâque genuit quinque liberos, tres filios, *Nicolaum, Lippoldum, Johannem*, duasque filias, *Cunigundem* & *Adelheidin:* & quidem *Nicolai* mentio fit in litteris Volradi Episcopi Halberstadensis An. 1257, ubi inter Nobiles Laicos testis adducitur. *Lippoldus* cum fratre suo *Johanne* memoratur in litteris Ducis Ottonis, Pueri dicti, A. 1236. quod scilicet *bona sua in Osteven & Beierstet resignaverit in manus Ottonis Ducis, & acceperint bona in Bersle.* Omnes vero hi memorati, *Henricus* cum uxore sua *Jutta*, & filiis suis, *Nicolao*, & *Lippoldo*, & filiabus *Cunigunde*, & *Adelheide*, adducuntur in litteris an. 1230, ubi consensum suum dant, ut Cænobium Riddageshusanum emere possit agros quosdam in Hadeber. Simon, Abbas Michelsteinensis, pararius fuit, & etiam sigillum suum litteris apposuit, quæ ita clauduntur. *Acta hæc sunt in domo nostra Heimborg, præsentibus honestis viris, Dn. Annone de Heimborg, Johanne, filio ipsius, & Henrico, filio Lippoldi.* Ubi tamen, quis ille *Henricus, filius Lippoldi*, sit, fateor me nescire, nisi ante dicti *Lippoldi*, qui filius *Henrici*, filius, & valde tunc adhuc juvenis fuerit, cujus tamen nulla alibi mentio. Vocatur vero ille *Lippoldus* Dapifer, uxoremque habuit de nobili familia de Balnehusen, cujus frater memoratur Echardus. *Lippoldus* quoque *ab Heimborg*, qui Monasterio Hujesburgensi dimidiam aream in villa Borsum, & quartam partem mansi cum omni utilitate vendidit, cujus itidem litteræ extant datæ Northusæ Kal. Mart. 1298, & aliæ A. 1306. datæ, apud *Eckstormium Chron. Walkenred. p. 110*, & aliæ A. 1313. cum Quedlinbur-

linburgi esset, videtur esse hujus *Lippoldi Dapiferi* filius. Cum eo autem omnis memoria posterorum *Henrici* desinit: nam nec filiæ *Cunegunda* & *Adelheidis*, an, & quibus nupserint, constat.

Ad *Annonem* igitur pergo, *Sigfridi Junioris* alterum filium, qui ad nostra usque tempora illustrem familiam propagavit. Magnum ille sibi virtute bellica paravit nomen apud plures Principes, Duces imprimis Brunsvicenses & Lynæburgenses. Mentio ejus fit in litteris Ducis Ottonis, Pueri dicti, datis in Brunsvic. A. 1232. Indict. v. in alio item privilegio illius Ducis Ottonis, dato an. 1247. Burgensibus in Duderstad, constituitur fidejussor una cum aliis. Et illius quidem Ducis Ottonis Dapifer fuit A.1249, mansitque post mortem ipsius apud filium & successorem, Ducem Albertum. Habuit etiam aliquando Advocatiam Salinarum Schöningensium, quam tamen A. 1256. dimisit. Uxoris ejus nomen ignoratur quidem, ex nobili tamen familia de Meinersheim (de qua multa habet Avus meus *in Chronico Riddagesbus. p. 51.)* eam fuisse, Ludhardi sororem, constat. Et ex hac suscepit tres filios, *Henricum*, *Annonem* & *Heinonem*. De *Henrico* pluribus agam, quoniam virtutem, fortitudinem, & prudentiam suam in propaganda & defendenda Christiana religione occupatam habuit, quo militiæ genere, si cætera rectè se habeant, nullum apud Christianos majoris fieri par est, nullum acceptius Deo esse credimus. Hoc scilicet tempore, non in Oriente tantum pii fortesque Viri, institutis certis Militiæ Sacræ Ordinibus, loca sancta recuperare nitebantur, sed in occidente quoque contra paganos & Idololatras, qua voce qua ferro pugnabatur. Cum igitur Milites ordinis Teutonici, seu Hospitalis S. Mariæ Domus Teutonicorum Hierosolymitani, ex tota Syria cum reliquis Christianis expulsi, feliciter in Prussiam venissent, ibique à Conrado Masoviæ

Duce

Duce in Terram Culmensem vocati essent, per Ordinis sui Duces, quos Magistros nominabant, summa cum laude & gloria contra paganos militarunt, non terra Culmensi tantum, sed tota pene Prussia subjugata. Isto vero exemplo in vicinam Livoniam quoque, facto primum per Mercatores Lubecenses, in Dunæ fluvii ostium illapsos, Religionis Christianæ initio, Episcopisque admissis, per illos Milites advocati, contra infideles se devoverunt, *professionis suæ signum in forma gladii, quo pro Deo certabant, in suis vestibus præferentes* (verba *Arnoldi Lubecensis Chron. Slavor. l. 3. c. 9.*) dicti inde Gladiferi, item Gladio-cruciati, constituto pariter ordinis Magistro, quorum primus *Vinno*, alter *Volquinus* fuit. Excitati vero horum Ordinum fama & militiæ peculiaris gloria & sanctimonia, Imperatores & Pontifices amplissimis privilegiis illos ornarunt; Principes vero, Illustres, Nobilesque viri, vel adductis Ordini in auxilium copiis aliquamdiu cum Sacris illis militibus militarunt, vel ipsi etiam in Ordinis illius membra cooptari se fecerunt, perpetuo militiæ talis voto. Et ordini quidem Teutonicorum Militum in Prussia, cum alii Principes, ut Henricus Marchio Misnensis, ejusque filius Theodoricus auxilia multorum militum secum adduxerunt, tum, ex Serenissima quoque Ducum Nostrorum Domo, *Albertus Magnus* An. 1265. ad eos militatum ivit, cujus *Petrus de Dusburg*, Ordinis Theutonici sacerdos, *in Chronico Prussiæ* ante 350 amplius annos scripto, *c. 25.* & *c. 26.* magna cum laude Ducis meminit, *Deo devotum Principem* vocans, & *cum multitudine copiosa peregrinorum in subsidium fratribus in gravissimo necessitatis articulo constitutis venisse*, castraque cepisse, & *per spatium unius anni multa bella gessisse, & toties vexasse Pruthenos, ut non potuerint respirare.* Et ad hujus patris sui exemplum filius Albertus, Pinguis dictus, cum Principibus aliquot, Alberto Landgrafio Thu-

 ringiæ,

ringiæ, & Ottone Marchione de Brandeburg & Dynastis multis in Borussiam contra paganos cum signo crucis profectus est, ut notat *Monachus S. Ægidii in Compilat. Chronol. ad an. 1265*, quamvis propter hyemem lenem eo tempore nihil eum profecisse, notetur *in Additam ad Lambert. Schafnaburg. ad annum dictum.* Hujus vero Alberti Pinguis filius, *Luderus*, cum itidem ordini Sacro in Prussia militasset, Magister dein Generalis Ordinis factus est, memineruntque illius multa cum laude *Chronica Prußiaca*, & *Dusburgus* quoque, extructamque ab ipso Cathedralem Ecclesiam in urbe Regiomontana memorant, in qua etiam in muro Chori sepulcrum invenit, ut notat *Caspar Henneberg in Explicat. majoris mappæ Prußiacæ. p. 209.* Similiter in Livoniam, precibus Alberti Archiepiscopi Rigensis, & Magistri ordinis Volquini, iverunt militatum cum multis copiis Albertus Dux Saxoniæ, Comes Orlemundanus, Arnstetensis, aliique, de quorum rebus gestis pluribus disserit in principio *Chronici sui Livonici Balthasar Russow.* Ad hos etiam sacros Milites Livonicos, ut jam ad nostram historiam redeam, ivit *Henricus ab Heimborg*, virtutis & fortitudinis suæ in illa optima palæstra illustre editurus specimen. Quanta & qualia fuerint, quæ gessit, incuriosi quidem Annalistæ ignorare nos patiuntur, magna tamen fuisse, bonumque de eo Ordinis totius judicium, & magnam exspectationem, inde colligere licet, quod in Magistrum Teutonici Ordinis in Livonia A. 1245, fuerit electus. Teutonici, inquam, Ordinis in Livonia. Cum enim Milites Gladiferi incursionibus Barbarorum sustinendis pares non essent, nec tutari etiam sua contra Danos, Revaliam possidentes, possent, in consortium ordinis Teutonici in Prussia recipi petierunt, id quod etiam non diu post, cum Volquinus Ordinis Magister periisset, impetrarunt, facta Ordinum conjunctione, certis tamen pactis initis, quibus Livonicus

nicus Magister alteri illi Prussico aliquó modo subjectus est, accepto etiam, Pontificis jussu, Ordinis Domûs Teutonicæ habitu regulari, Episcopis contra Prussiæ Rigensem pro Metropolitano acceptantibus. Hinc igitur Hermanus de Salza Magister Generalis, seu summus, Ordinis Teutonici misit Hermannum Balke, (ita enim appellat *Dusburgus*, quem alii Falcke) Magistrum hactenus Provincialem Prussiæ, in Livoniam, sed ille, cum per sexennium Ordini præfuisset, in Germaniam abiit. Tum summus Magister Ordinis in Prussia, *Henricum ab Heimborg*, Magistrum Ordinis in Livonia, A. 1245. constituit. Erant tum difficillima tempora, requirebatque Ordo talem Principem, qui non animo tantum valeret & prudentia, sed iis quoque corporis viribus, quæ expediendis gravis & continui belli negotiis pares essent. At vero in *Heimburgio* hoc nostro corpus erat imbecillum, & causarium, fractum sine dubio longis duro sub Marte laboribus, ideoque, cum gravi illi muneri per biennium præfuisset, nec laudari à solis consiliis cuperet, Ordinisque fortunæ detrimentum aliquod metueret, sese honore & auctoritate, quam dilectum sibi Ordinem commodis suis privare piè prudenterque voluit, utque alium, affectu quidem & animo erga Ordinem, sibi parem, viribus vero corporis valentiorem sufficerent; obtestatus est, & impetravit, quod in *Chronico suo Livonico Balthasar Russovius p. 8.* notat, qui tamen non addit, an patriam repetierit, an ibi mortuus sit, ideoque & ego id, deficiente alibi quoque memoria, ignorare cogor. Numeratur *Henricus* inter Magistros Ordinis, à nonnullis II, ab aliis IV. Secundus, quia à Balkone, qui post unionem cum Prussiaco Ordine primus, alter est. Quartus, quoniam à primis Ordinis in Livonia initiis, post Vinnonem, Volquinum, Balkonem, quartus illi præfuit. Id certum, magnam tum fuisse dignitatem horum

Magistro-

Magiſtrorum, quam accipere illuſtri loco nati non recuſarent: uti etiam tandem Magiſter Ordinis Livonici, poſtquam ſe à Pruſſico, numerata pecunia, redemiſſet, inter Principes Imperii locum habere cæpit.

Sed jam ad fratres *Henrici*, *Annonem* & *Heinonem* reverti cogor. *Anno*, Halberſtadii in ſummo templo Canonicus fuit, & in litteris Volradi Epiſcopi, qui diu Eccleſiæ illi præfuit, ſæpius adducitur Ann. 1257. 1258. 1266. 1293. ut ad longam ſenectutem ipſe etiam perveniſſe videri posſit. *Haino*, tertius fratrum, qui in litteris Ottonis Ducis An. 1249. adducitur, ſolus familiam propagavit, omnium hodie viventium magnus parens: uxor tamen, quæ fuerit, & de qua familia, ignoratur: filii memorantur duo, *Anno* & *Henricus*, & una filia *Bia*. *Henricus* uxorem duxit, quamvis quæ illa fuerit, neſciam. In Cænobio S. Laurentii prope Schöningam Memoria, ut loquuntur, fuit ordinata *pro Henrico de Heimborg & uxore*, qui hic eſſe creditur, ibique ſepultus: nam & bona circa Schöningam eum in diviſione accepiſſe, certum eſt, cum frater *Anno* caſtellum *Heimburg* retineret, & alia bona. Vixit adhuc A. 1270., ut ex Tabulis patet, filiosque duos habuit *Annonem* & *Henricum*, in quibus tamen, ſine liberis mortuis, linea illa defiit. Non poſſum hoc loco præterire, quod notat, ſolus licet, *Anonymus Auctor Chronici Ducum Brunſv.* editus à *Madero in Antiquitat: Brunſv.* Verba ejus ita habent ad A. 1288. *In die Bonifacii Martyris Hinricus & Anneko de Henborch, Hildemarus Advocatus Irkesleve, de Salderen miles, cum* XII. *ſociis in Hilmenſtidde à communi vulgo miſerabiliter occiduntur.* Vidi ſæpius ipſum Codicem Manuſcriptum hujus Chronici (erat enim penes celeberrimum *Conringium* noſtrum,) & non aliter quidem, quàm *Henborch* ſcriptum vidi, legendum tamen eſſe *Heimborch*, & loqui Autorem de *Annone* & *Henrico*, *Henrici* filiis,

filiis, qui hoc tempore vixerunt, & de quibus nobis nunc sermo, nullum dubium est, cum tempus & nomina coincidant, nulli vero alii nobiles *de Henborg* ullibi memorentur. Tumultus vero ille in hac urbe nostra Helmestadio, Annalibus quoque non incognitus, ortus est occasione litis inter fratres, Henricum Mirabilem ab una, & Albertum, Wilhelmumque ab altera parte, qui ultimi obsidione cinxerant urbem, à partibus scil. Henrici stantem. Et jam factæ erant induciæ, Legatique Ducum, Alberti & Wilhelmi urbem intraverant, quos, portis occlusis, cives impetu facto trucidarunt, cum multis aliis nobilibus, & ipso etiam Abbate Werthinensi, Ottone Warbergio, si non fallit nos Catalogus Abbatum Werthinensium. Unde passim male audierunt Helmstadienses, & ab Imperatore proscripti sunt, ipso Henrico Mirabili, cujus partes sequebantur, factum insolens & nullo colore excusandum, improbante. Incidit tumultus in An. 1288. De *Henrico* igitur ab *Heimborg* vera esse crediderim, quæ narrat *Chronici Auctor* quamvis solus, cum mortuus hoc tempore videatur, quippe quem anno sequenti inter defunctos referri deprehendi. *Anno* enim *ab Heimborg*. miles dictus, dum confirmat venditionem bonorum in Wobeke, citat *Henricum* fratrem & *Annonem* patruum, sed tanquam defunctos. Litteræ datæ sunt in Cœnobio Winhusen A. *1289*. At *Annonem ab Heimborg*, *Henrici* fratrem, periisse in tumultu illo Helmestadiensi, quamvis forte illi interfuerit, falsum est, cum diu post adhuc memoretur. Uxorem habuit *Cunigundam Warbergicam*, Ludolphi & Hermanni, Canonici primum, dein Præpositi Hildesheimensis, sororem. Producam in hujus rei fidem ex ipsius *Ludolphi de Werberg* litteris, Monasterio Mariæmontano ante Helmestadium datis, verba huc facientia: *Nos, Ludolphus D. G. nobilis dictus de Werberg, omnibus hoc inspecturis scriptum salutem in Domino*

 sempiter-

ſempiternam. Quæ geruntur &c. *quod nos Ludolphus nobilis de Werberge, ex conſenſu fratris noſtri Dn. Hermanni, Majoris Eccleſiæ in Hildesheim Canonici, & ſororis noſtræ Cunigundis, uxoris honorabilis viri, Dn. Annonis de Heimborg, generi* (id eſt, *ſororii* ſeu *affinis*, more loquendi tum uſitato) *noſtri, vendidimus Eccleſiæ Montis S. Mariæ* &c. *præſentem paginam ſigillo, noſtro ſcilicet, & fratris Dn. Hermanni, & quia ſoror noſtra Cunigundis ipſa ſigillo caret, honorabilis viri ſui Dn. Annonis de Heimborg, generi noſtri, ſigillo ſigillari fecimus* &c. *Acta ſunt hæc Anno Domini 1303. in Caſtro Werberge.* Hi duo Conjuges vixerunt adhuc An. 1306, citati in Litteris Marchionis Brandenburgici Hermanni, illo anno datis. In litteris quoque, eodem anno datis, *Henrici & Baldwini de Wenden* citatur *Anno.* imò, vixiſſe eum ſequenti adhuc anno docent ſuperſtites tabulæ Alberti, Ducis Brunſvicenſis, dicti Pinguis, qui in Caſtro Wulfenbutle anno memorato XII. Kal. Junii *Domino Annoni, Militi de Heimborg, ejusq; veris hæredibus donat omnem proprietatem, tam in villa Höcherſtorp, quàm in agris* &c. *ſcribitq;, hoc ſe facere intuitu multorum obſequiorum ſibi fideliter ab illo præſtitorum*, ut forte in ſervitio Ducis illius eum fuiſſe, hinc colligere ſit. Ex quibus omnibus patet; falſam eſſe Chronici illius relationem de cæde *Annonis ab Heimborg*; fortaſſis autem *Autor Anonymus*, qui in hac vicinia vixit, primum rumorem de cæde utriusque *Heimburgii* ad aures allapſum ſecutus eſt, annotavitque ſtatim ea, quæ dein falſa deprehenſa ſunt, ceu nihil inſolitum eſt, in præliis & tumultibus occiſos memorari, qui tantum vulnerati, diu dein adhuc ſuperſtites. Interim hunc *Annonem ab Heimborg* etiam ſine liberis mortuum eſſe conſtat, ſolo ex illa familia *Annone, Haïnonis* filio, qui *Heimburgum* tenebat, cum poſteris ſuis ſuperſtite. Ille tamen etiam, ut mox narrabo, Patriæ ſuæ Arcis poſſeſſione ex-

ne excidit, alibique ſedes quæſivit: Et deinde per triſtia totius Germaniæ, & turbulenta quoque Saxoniæ noſtræ tempora, variasque rerum viciſſitudines, Illuſtris familia ad anguſtias redacta eſt, animi tamen magnitudinem fortunæ iniquitati oppoſuit, & in ipſis adverſis major, operam ſemper dedit, ne quicquam antiquo ſplendori decederet.

Monendum enim hic eſt, antequam ad poſteriora illa tempora decurram, propter nonnullos Antiquitatis incurioſiores (cum aliàs ex omnibus iis, quæ hactenus adduxi, veteris ævi morum perito id jam tum ſit manifeſtum) *Heimburgios* ſtatim à prima in hac Saxonia origine ſua, non in infima, ſed primaria nobilitate locum ſuum habuiſſe, quales quidem hodie Baronum & Nobilium Dominorum nomine veniunt. Inter illos enim collocari obſerves, quando pro teſtibus in ſolennibus Tabulis adducuntur; inter *Nobiles*, inquam, alio à *Militibus*, *Miniſterialibus*, *Famulisq;* loco, vocarique *Dominos de Heimborg*, peculiari honoris titulo. Debere enim hæc ex more veteris ævi, non noſtro, dijudicari, quivis prudens facile intelligit. Qui hodie *Nobiles* vocantur, *Equites* alias, (die von der Ritterſchafft) tum temporis non *Nobiles*, (Edle) ſed Erbare/ vocabantur. *Nobilis* vero titulus dabatur Comitibus, aliisque ex primaria nobilitate. Illuſtrabo hæc verbis *Alberti Crantzii*, qui ſuperioris ſeculi initio vixit, ſed hiſtoriæ medii ævi, Saxonicæ imprimis, peritiſſimus fuit: *Qui olim*, inquit *l. 3. Metropol c. 11. Miniſteriales dicti ſunt, aut Feudatarii, nunc ambiunt dici Nobiles. Sed coarguit illorum ſuperbiam uſus Principalium ſcribarum, & omnium recte diſcernentium munera graduum ſingulorum. Primi enim Barones inter Nobiles deputantur, inde Liberi Domini, poſtea Comites, inde Duces, quos appellat Papa Nobiles Viros.* Adducit vero lib. 8. c. 46. etiam originem

ejus

ejus moris: *Sed ea appellatio ab assentatoribus ex superiori Germania ad nos descendit, modestiores tamen eam non recipiunt.* Quæ ultima verba *Crantzii* valde verosimilia mihi fiunt, quando ea lego, quæ de origine Nobilitatis in *Chronico suo Helvetico* notavit *Joh. Stumfphius l. 4. c. 29.* Quamvis enim circa medium superioris seculi historiam suam scripserit, morem tamen illum, quo soli Comites & Barones *Nobiles* dicti, ante trecentos annos in usu fuisse scribit. *p. 291.* Citius igitur, quam in inferiori Germania, ibi augeri tituli cæperunt. Nec tamen admittere possum, quod *Lambecius Rer. Hamburg. l. 2. p. 194. in not.* asserit, *Nobilis titulum, Regum duntaxat, & Ducum, & minimum Comitum fuisse*; quod enim Baronibus quoque, den Freyen Herrn / ut nos hodie ab aliquot seculis loquimur, datus fuerit, pluribus exemplis facillime ostendi potest, notatque rectè *Stumpfius*, Comites, cum gradu majores essent Baronibus, alium titulum, Wolgeborne; & Principes illis majores, celsiorem quoque titulum, Hochgeborne & Durchleuchtige assumpsisse, ut ita penes Barones titulus *Nobilis* manserit, cum illi, qui post Barones, *Ministeriales* scilicet & *Famuli*, non Edele / sed Erbare vocarentur. *p. 290. b.* Si quis hac de re adhuc dubitaret, posset ille convinci infinitarum antiquarum tabularum subscriptionibus, in quibus testes ita collocantur, ut primo loco Sacri Ordinis homines, deinde illi, qui ex primaria sunt nobilitate, Comites, Barones, cum titulo Nobilis, denique alii ex inferiore sub nomine Militum (id est, Equitum Auratorum) Ministerialium, Famulorum. Ita in litteris Friderici, Episcopi Halberstadensis, datis A. 1211 Indict. 14. citantur primo Canonici, deinde subjunguntur: *Laici vero nobiles, Comes Hojerus de Valkenstein, Wernerus de Anvorde* &c. *Ministeriales autem Gevebardus de Alvensleben, Dapifer noster.* &c. In quadam donatione Burchardi Archiepiscopi

Magde-

Magdeburgensis citantur testes *Nobilis Vir Comes Henricus de Blankenborg, Milites, Johannes de Nendorp, Tilo Marscalcus noster.* &c. Diploma Magni, Ducis Brunsvicensis, datum An. 1357, ita clauditur: *Testes hujus rei sunt Gevehardus & Burchardus de Werberge, nobiles: Lippoldus & Vreden, & Baldewinus de Dalem, milites: Henricus de Veltheim & Burchardus de Asseburg, famuli,* Et hæc quidem liquida sunt iis, qui vel mediocrem aliquem gustum habent Historiæ Germanicæ & Saxonicæ nostræ. Jam autem *de Heimburgiis* clarum est, eos stylo superiorum seculorum inter *Nobiles* collocatos, ideoque ex primaria nobilitate fuisse. Adduxi supra versus nonnullos *Tiderici Langen*, Canonici Goslariensis & Eimbeccensis, qui seculo XIII. Friderici II. temporibus vixit, in quibus *Heimburgii* diserte *Comites* inter & *Barones* Saxoniæ, quosque *nobilitas ornet*, collocantur. Possum vero id etiam ex Tabulis superstitibus ejus ævi probare, in quibus testes advocantur, justo inter *Nobiles* loco. Ex litteris Volradi Episcopi Halberstadensis, An. 1257. Pontificat. 2. datis, pluscula huc facientia in rei fidem adducam: *Testes Hermannus Præpositus, Wiggerus Decanus, Burchardus Vicedominus, Volradus de Kerkberg, Rudolphus Portenarius, Everwinus Præpositus S. Bonifacii, Hermannus Scholasticus, Henricus de Regenstein, Henricus de Drondorp, Bartoldus de Clettenberg. Ludgerus Strutz, Anno de Heimborg, Ludolfus de Dalem, Hermannus Hude. Laici vero, Fridericus de Kerckberg, Volradus de Kranichfeld, frater noster, Wernerus de Scherembeke, Eberhardus de Suselitz,* Nicolaus de Heimborg, nobiles. *Ministeriales vero Henricus de Hordorp, Jacobus de Siversbusen, Cæsarus de Sarckstede* &c. In litteris Henrici & Baldewini de Wenden, datis An. 1306. in vigilia Apostolorum Simonis & Judæ, citatur *Anno, vir nobilis, dictus de Heimborg, miles.* Et idem *Anno* in

aliis litteris A. 1290. vocatur *Dominus de Heimborg*. Cumque præterea toties *Heimburgii* cum aliis ex primaria nobilitate per conjugia sese miscuerint, inde quoque, eos non ex infima fuisse, probabiliter colligere licet. Sed redeundum est in viam.

Seculo vero decimo quarto Illustris illa familia non tantum Heimburgo arce pulsa est, sed etiam vicinia nostra abiit, feudaque eorum partim ad alios translata, partim ea, quæ circa Schöningam in Hotisleben & Hoierstorp habuerant, Baronibus Warbergicis, cognatis, vendita ab iis sunt, uti superstites litteræ testantur. Quo minus tamen omnia plenè narrare, &, qua occasione id contigerit, possimus, defectus monumentorum facit, cogimurque hic quædam traditionibus credere. Id constat ex historia illius temporis, post Fridericum II. Cæsarem, privatam capite suo Germaniam, toto illo interregni, ad Rudolphum usque I. spatio, miris turbis fuisse agitatam, neminemque ab incursibus potentioris immunem, non vicinum à vicino tutum fuisse, sed omnia, citra leges, & superioris Magistratus auctoritatem, per tumultus & bellicam vim decisa. Qui igitur, jure licet optimo & hæreditario, arces, castra, & terras possidebant, si non propriis viribus, aut vicinorum fæderibus, frequentissimis tum temporis, tùti essent, inopinato pellebantur ab aliis, & exuebantur omnibus bonis, ne colore quidem aliquo recti quæsito. Sic igitur *Annonem Dominum in Heimborg* avita quoq; sede pulsum esse, illa ipsa fatali seculi calamitate, verosimile est, quamvis nescio quam monomachiam cum Comite aliquo Reinsteinio, in qua *Anno* victor, occiso adversario, evaserit, antiqua traditio ingerat, orta hinc exilii occasione. Id certum est, Annonem confugisse ad Ducem Lyneburgensem, Cellis sedem suam habentem, simulque ad *Dominos de Meinersheim*, ex quorum Nobili familia Avia ejus

progna-

prognata erat, concessisse, ibique tandem, spe de antiqua sede repetenda præcisa, domicilium quæsivisse, ducta uxore. Erat illa *Henrici de Hofingen* vel *Oesingen*, militis, filia unica, & multorum prædiorum isto in Ducatu Lyneburgico hæres, cujus avus *Henricus ab Oesingen*, miles, Henrico Palatino, Saxoniæ Duci, Henrici Leonis Filio, à consiliis fuit, adduciturque in litteris An. 1222. Soror tamen *Annonis ab Heimburg, Bia*, sive *Bina*, quam secundis nuptiis duxit Henricus Comes Reinsteinius, cum marito suo *Heimburgum* possedit. De *Bia* illa multa annotavit doctissimus *Budæus in vita Alberti II.* Episcopi Halberstadensis & Ducis Brunsvicensis, quamvis nesciat, ex qua familia illa oriunda fuerit. Imprimis notat, eam, cum duos filios Henrico Comiti peperisset, & duos quoque filias Lucharden & Odam, A. 1289. Cœnobium Monialium S. Nicolai in Halberstad fundasse, & post mortem mariti cum filiabus suis id intrasse, inque eo vitæ suæ finem & sepulcrum tandem invenisse.

Verum, missa Comitissa *Bia*, & *Arce Heimburgo*, quæ varium dein fatum habuit, ad *Annonem* in Ducatum Lyneburgicum revertendum est, qui Cellis plerumque vixit, mortuusque est A. 1283. Turbat autem me hîc non parum, quod *Henricus Ecstormius Chronic. Walkenred. p. 120.* meminit litterarum, in quibus *Anno ab Heimborg* pro se & filiis, *Ludolpho*, *Hansio* & *Annone*, fatetur, se *mansum unum in Brockschowen, quem tenuerat in feudum à Comitibus Falkensteiniis, convertisse in religiosos Walkenredenses A. 1306.* Quis enim ille *Anno* sit, qui filios istis nominibus habuerit, An. 1306. fateor me nescire. *Anno* enim, de quo modo egi, quique Arcem *Heimburgum* deserere coactus est, jam mortuus erat illo tumpore. Et habuit quidem ille plures filios, sed aliis nominibus. Fit eorum passim mentio in Tabulis antiquis, quarum unam inte-

gram

gram producam, ceu eam ex chartophylacio Monasterii Marienthalensis Avus meus Henricus Meibomius eruit, cum inde familiæ *Heimburgicæ* non parum luminis affulgeat, & quomodo illi, qui tum vixerunt, inter se cognati, pateat. *Henricus, Herwicus, Conradus, Anno, filii Domini Annonis de Heimborg universis præsentes litteras inspecturis in perpetuum. Commendari solent litteris contractus legitimè celebrati, quatenus, si defecerit hominum memoria, fidelis scriptura testimonium perhibeat veritati. Notum igitur sit tam præsentibus, quam futuris, quod nos poßidentes cum Annone, filio Dn Henrici, Patrui nostri, proprietatem trium mansorum, & quatuor arearum in magna Hamersleve, & proprietatem trium mansorum & trium arearum in Wegersleve de communi consensu vendidimus (*Monasterio Marienthalensi sub Abbate ejus Eberhardo*) pro novem talentis Brunsvicensium Denariorum liberam ab omni advocatia & onere servitiorum, liberè & cum omni jure, sicut eam Parentes nostri possederunt, & nos possedimus perpetuo possidendam. Quorum mansorum Dn. Gerhardus de Berwinckel quatuor, & Florinus de Watekessen & fratres sui cum areis eorundem habuerunt titulo phoëdali. Approbamus enim sic & ratam habemus venditionem Patris nostri in prædictis duobus mansis Florini & fratrum ejus, quam fecit cum Monachis dicti monasterii, à quibus etiam sustulit quatuor talenta Denariorum Brunsvicensium pro eisdem, quod fatemur literas per præsentes. Testes hujus facti sunt Wernerus de Schulenburg, Theod. de Monte, Wernerus de Wedinge, Bertholdus de Rede, Milites. Theodorus de Eschede, Advocatus in Twifelinge, Ludolphus de Werle, capellanus ibidem, Henricus de Esbeke, Heideco de Jerxem, Wedechindus de Dobbenem, Walterus de Nette & plures alii fide digni. Ut autem hoc factum in suo vigore permaneat, nunc & semper, nostro & Dn. Johannis, Militis de Eschede, sigillis ipsam fecimus communiri.*

Datum

Datum Zellis in octava Epiphaniæ. A. M CC XCII. Sigillo autem Johannis de Eschede hæ litteræ fuerunt communitæ, quia ille horum quatuor fratrum tutor, datus ipsis ab Ottone, Comite de Wolpa, à quo pleraque bona Oesingiana, de quibus supra dixi, feudali nexu tenebant. Ex his vero fratribus *Henricus, Hartwicus* & *Conradus* deinde vix semel memorantur amplius, sive juvenes mortui, sive in illa temporum caligine ignota veluti sub nube sepulti. *Annonis* mentionem sæpius fieri invenio, qui testis nominatur in tabulis Alberti Ducis Brunsvic. datis Wolfenbüttle. A. D. 1309. feria V. post Nativit. B. Mariæ Virginis & bona sua circa Schöningam, hæreditate ad se à cognatis devoluta, Hotislevæ, Wobecæ & alibi, quæ in feudo tenebat ab Alberto Duce Brunsvic. An. 1310. vendidit. Alibi vero in Ducatu Calenbergico ante Diesterum alia sibi bona comparavit. Uxorem habuit *Mathildam* ex familia de *Honlage*, quæ inter equestres hujus Ducatus non postrema, superioris seculi initio demum desiit, exposita pluribus ab *Avo meo in Chronic. Riddagesbus. p. 95.* cum qua adhuc A. 1321. vixit. Albertus Dux Brunsvic. nominat eum in litteris An. 1318. *Strenuum militem, & fidelem suum,* fitque ejus mentio adhuc in litteris An. 1333. Ex hoc autem *Annonis* cum *Mathilda Honlagia* conjugio nati sunt *Martinus* & *Anno. Martini* mentio fit in litteris An. 1347. *Annonis* vero, Militis, in aliis An. 1346. & 1352. Mortuus est An. 1355. aut paullo ante, nam illo anno vocatur *piæ memoriæ.* Uxorem habuit ex nobili familia *de Campen*, cumque illa quatuor filios, *Johannem, Heinonem, Annonem, Hartwicum,* & *Martinum*, quorum omnium mentio fit in litteris An. 1362. 1368. 1372. Vixerunt Adensbecci in Ducatu Lynæburgico, sed inde sede translata, bonis prioribus divenditis, alia ante Diesterum sibi comparaverunt. *Johannes* Canonicus fuit Mindensis, & Archidiaconus Remensis, ejusque meminerunt litteræ

 A. 1381.

A. 1381. *Heinonis* quoque, *Hartwici* & *Martini* mentio fit in litteris A. 1381. *Annoni* cum Senatu populoque Magdeburgensi graves fuerunt inimicitiæ, ideoque, cum in Nundinis solemnibus Urbem intrasset, conscio Archiepiscopo, excitato tamen à plebe tumulto, inspectante licet & nolente Archiepiscopo, custodiæ à Senatu traditus est, nec ex eo tempore ulla ipsius mentio fit. *Martinus* verò ex his fratribus propagavit familiam. Et primo quidem ex Conjuge, nescio qua, duos filios habuit, *Volcmarum*, Canonicum Mindensem, & *Annonem*, cujus mentio fit, A. 1398. & 1404. Superstes autem his filiis suis omnibus fuit *Martinus*, ideoque jam septuagenarius licet, ne improlis decederet; uxorem duxit *Gesam*, de gente *Stederiorum*, ex eâque unum filium suscepit, brevique, post illum in lucem editum, mortuus est. Filius ille, & hæres unicus, quod mortuo patre sex septimanarum infans esset, nomen inde nactus est, & *Martinus*, cognomento *Puer*, dictus, in ipsa senectute ita appellatus fuit. Pervenit autem vivendo usq; ad A. 1482, ætatis suæ 74. & ex uxore sua *Ilsa Ruschenpolia* quatuor filias & quatuor filios suscepit, ex quibus *Martino*, *Henrico* & *Aschwino* Henricus Senior & Ericus, Duces Brunsvicenses, fratres, Decimam in Lune, Aream in Wunstorp, & fundos in Benniessen contulerunt.

In Hoc autem *Martino* desino, Excellentissime Domine. Quæ enim deinde in Gente Vestra acta sunt, quamque multis toga sagoque claris Viris floruerit, non necesse est, ut ex antiquis litteris tabulisque & semesis Chronicis eruatur, cum omnia, partim accuratè annotata in scriniis Vestris serventur, partim viventium adhuc memoria & publica fama constent. *Martinus* ille *Henricum*, hic *Heinonem*, ille *Martinum* iterum, hic *Justum Heinonem*, Tuum, Perillustris Domine Præses, & Senioris fratris Tui *Martini* Patrem produxit. Nunquam vero non deinde Illustris familia

milia Veſtra, aut vividæ indolis & fortiſſimos milites, aut prudentiæ & ſapientiæ capaciſſimos animos produxit, qui Principibus & terrarum Dominis ob virtutem, fidem, & induſtriam grati, magno apud ipſos in pretio eſſent. Equidem *Heimburgica* Familia bello & armis primam gloriam, & nobilitatis ſuæ originem, debet, non minus ac aliæ omnes illuſtres nobilesq; veteres familiæ, iſtis ſcilicet ſeculis, quo litterarum ſecreta nobiles ignobilesque pariter ignorabant, omnium bonarum artium, præter militares, incurioſi: poſtquam tamen Dei benignitas ſequentibus ſeculis alium habitum, alios mores, induxit, nec conſilio minus, quam armis res geri cæperunt, Nobiles quoque familiæ, litterarum & ſapientiæ optima ſtudia, neceſſariumque ingenii cultum amare & inter ſuos promovere cæperunt, *Heimburgicæq;* tum gentis juvenes virique in hoc multis aliis præluxerunt & exempla imitanda reliquerunt. Quorum nobis aliquot, non armorum tantùm gloria claros, ſed eruditione quoque inſignes, & variarum linguarum peritisſimos, diſertisſimo calamo expoſuit, inſigne quondam hujus Academiæ ornamentum, *Johannes Caſelius*, in ea oratione funebri, quam *Wilhelmo ab Heimburg*, Patruo Veſtro, in hoc Lyceo ſtudiis; immortali cum laude nominis ſui, operam præclarè danti, ſed maximo cum luctu omnium denato, & ſeculi hujus anno primo hîc ſepulto, ſcripſit. Scilicet Bella, & Aulæ veræ paleſtræ ſunt, in quibus ingentium animorum, explorari vires & conſtantia poſſunt: nec dicam nunc, quantum in bellis quoque à ſtudiis optimis, & Mathematicis imprimis Artibus, ſubſidii haberi poſſit, cum & veteri ævo bellicoſiſſimæ nationes, & hodie Gallica, illius rei præſtantia documenta exhibeant: ad Aulam tamen & majora Principum miniſteria neminem eſſe aptum, niſi qui mature optimis ſtudiis excultum animum, linguarumque & variarum rerum ſcientia decoratum ſapientiæ

 dein-

deinde civilis præceptis imbuerit, notissimum esse arbitror. His igitur nominibus, semper aut in bello primi, aut in Aulis honoratiori loco esse cupientes, litteras, doctrinam & recta studia coluerunt *Heimburgii*, maximaque inde adjumenta suis rebus gerendis habuerunt, magno ipsi in pretio apud eruditos, imò pretium eruditis. Multi etiam eorum amplissimis Sacerdotiis in Cathedralibus summis Ecclesiis macti, mundi quidem à negotiis aliquantum, non à patriæ tamen amore & commodis, ipsi à consiliis magnorum Episcoporum, sese separarunt, Ecclesiæ, pauperumque patroni liberales, studiorumque optimorum hortatores, adjutores, promotoresque, id quod supra in *Aschwino* & *Theodorico* ostendi, quos iterum vel favoris, quem Avo meo exhibuerunt, causa nomino, non instituto tantum vitæ, dignitate, & virtute pares, sed litterarum quoque & studiorum amore similes sibi. Neque vero illud in Gente Vestra *Heimburgicâ*, laude utique dignum, prætereundum est, quod sequioris quoque sexus curam habuerunt, & non nisi nobilissimis, illustribus & illustrissimis familiis per matrimonia sese junxerunt, &, uti filias suas non nisi probatissimis à virtute elocarunt, ita ad sua connubia non nisi generosum sanguinem admiserunt, ut ex supra allatis patescit.

Possem hæc omnia pluribus explicare, & mererentur juvenibus gentis Vestræ ad exemplum inculcari, si ad alium, quàm ad Te, Excellentissime Præses, Epistola hæc directa esset: coram Te vero parcius id agere, imo tacere decentius est, cum omnibus, qui à me producti sunt, utut splendidissimis, virtute & meritis Tuis caliginem induxeris. Multum à Majoribus Tuis accepisti luminis, nec parum est, natum esse genere, quod ante sex integra secula, raro in his regionibus exemplo, in primaria nobilitate fuit, quodque in corruptum decus suum inter maximas temporum vicissitudines servavit, & ad posteros transmisit.

Longè

Longè tamen majus est, omnium rectè sentientium judicio, quod operum magnitudine & rerum maximarum usu omnibus majoribus tuis aut par aut major, novam lucem toti familiæ fænerasti, eamque virtutum exemplis semper fætam, novis, iisque eminentissimis, quotidie condecoras. De Te igitur potius sermo mihi instituendus foret, Tuarumque illustrium actionum merita viventibus in admirationem, posteris in exemplum essent exponenda: Et facerem, nisi mores tuos nossem. liberos, nudos, & rectos, & vix nostri seculi, animumque illum, adscititia simulationum adulationumque respuentem, & in recti conscientia bonorumq; tacito applausu actionum suarum pretium statuentem. Quicunque tamen per hos viginti & amplius annos in his & vicinis terris vixerunt, illi mecum norunt quam difficilia tempora fuerint, quanti momenti negotia in Serenmæ Domus Ducum Brunsvic. & Lynæb. curiis agitata, inter continua penè Regum Principumque bella, rebus nostris adnexa vel implicita, inter armorum lubrica, fæderum incerta, hostium, amicorum, sociorumque vicissitudines, ipsa etiam in pace pericula. Iidem vero ignorare etiam non possunt, quanta, in illis angustiis, alacritatis, dexteritatis, prudentiæ, & fidei experimenta dederis, quotiesque Tuo ore ad Reges Principesque, non Domus tantum Serenissimæ utilitas, sed totius Saxoniæ libertas locuta fuerit. Cum in mari omnia tranquilla sunt, & venti posuerunt, quilibet etiam nauclerus regere navem, & nullo negotio deducere in portum potest: at, cum omnia sursum deorsumque vertuntur, nec minus à fluctibus infra, quam à cælo ventisque desuper periculum est, tum demum expertus Palinurus, multum terris jactatus & alto, requiritur optaturque. Par Reipublicæ cujuslibet fatum est. Quando in remotis vicinisque locis turbatur, & jam grandinosa nubes calamitatem certam

 in

in ductura Reipubl. adscendere supra verticem nostrum videtur, quando hostes timentur, socii suspecti sunt, insidiæ metuuntur undecunque, tum demum singulares illæ dotes & virtutes, quales tuæ sunt, Exellentissime Domine, requiruntur, Ingenium scilicet promtum & in numerato semper, judicium acre, prudentia usu subacta, industria incomparabilis. Si his sese jungant, uti in Te se jungunt, candor, & fides integra, & devotus patriæ animus, & incorrupta mens, quid optare magis in primario Ministro Princeps, quid desiderare patria possit, non intelligo. Gratulor Serenmis Principibus nostris, gratulor Patriæ toti, quod in hæc tempora inciderit virtus Tua, quando illa maximo usui fuit, & esse potest: DEVMque Veneror, ut Te diutissime servet incolumem, & illa in formandis consiliis pro patriæ salute non die, non nocte, intermissa contentio, nihil roboris corpori animoque subducat, sed novum semper vigorem addat. Idem benignus DEVS faxit, ut, dum Tu præclarissimis virtutum exemplis familiam fæcundas, alii feliciter illam propagent, ut semper in ea reperiantur, qui virtute non minus, quàm genere emineant, & ita hæreditaria semper quoque sit virtutis & eruditionis in una domo laus. Quod quidem suo loco curabit frater *Dn. Martinus ab Heimborg*, virtute, & animi altitudine, & singulari in patriam, cujus curæ & consiliis admotus, pietate, nulli secundus, dum in *Golterano* suo, patria sede, feliciter natos filios in spem Reipublicæ, gloriamque generis, ad virtutem, animique decentem per recta studia culturam educat, ex quibus cum duos ex familiari aliquot annorum convictu *Justum Heinonem & Adolphum Ludovicum* noverim, illorumque alacritatem, & promptitudinem ingenii, & amorem erga studia deprehenderim, de reliquis paria mihi promittere audeo. Sed finio, Perillustris Domine, &, ut hanc Epistolam, quæ fortassis tanta jucunditate ab aliis quoque legetur, quanto labore & cura ex laceris, semesisque, & non temere obviis monumentis congesta est. Tu imprimis, Tuaque illustris familia benevole accipere, & me meaque studia commendata semper habere velitis, obnixè rogo. Dabam Helmestadii. in Acad. Julia. Kalend. Januarii. A. CIↃ IↃC LXXXIII. quem felicissimum apprecor.